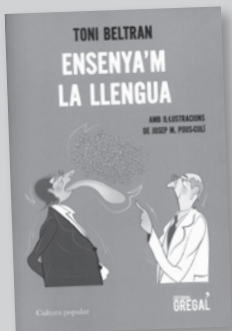

«Ensenya'm la llengua»

–AUTOR: Toni Beltran. IL·LUSTRACIONS: Josep M. Pous-Culí
–EDICIÓ: Editorial Gregal

Coincidint amb l'Any Pompeu Fabra, el maig de 2018 apareixia un llibre que recupera i difon el vocabulari mèdic popular. Es posa així a disposició del públic els resultats d'una recerca engegada pel doctor Toni Beltran, de Sant Feliu de Guíxols, preocupat per l'ús de paraules i expressions castellanitzades per part sobretot de les persones joves, malgrat l'escolarització en català. Un dels neguits de l'autor és el que escriu ell mateix al pròleg del llibre: «Els metges a part de diagnosticar, curar –si es pot–, alleugerir i consolar, han de procurar no espantar els seus malalts amb paraules massa tècniques i enrevessades. El coneixement d'un llenguatge planer i col·loquial per part del personal sanitari afavoreix la seva relació amb els pacients i usuaris; el col·lectiu sanitari es

torna més proper i familiar i la informació es fa més entenedora i comprensible». El llenguatge també serveix per calmar, i de ben segur consola més un diagnòstic de 'cap-rodo' que una 'laberintitis' o un 'esventrellament' que no una 'gastroenteritis'.

Fa anys que Beltran entrevista persones de Sant Feliu i dels pobles del voltant –la Vall d'Aro, Llagostera, Calonge...– i apunta una sèrie de mots i expressions que va ordenant segons el que ha acabat essent l'estructura del llibre. La publicació té diferents apartats, segons els diferents aparells i sistemes del cos –pell, boca i aparell digestiu, cor i sang, aparell respiratori, òrgans dels sentits, aparell sexual...–. Dins de la programació del Museu d'Història-Espai del Metge Rural de Sant Feliu de Guíxols, ha fet diferents xerrades del que ha estat el contingut final del llibre. Sempre ha trobat un públic participatiu –també ara en la desena de poblacions de comarques gironines i barcelonines on s'ha presentat ja el llibre– que no ha deixat d'apuntar i alhora d'aportar nous mots –siguin 'guirola', 'rogall', 'esgarrinxada', 'carn esqueixada', 'clavia', 'estrebada'...–.

També trobem la influència del món del mar. Paraules com els 'marejos', que de fet, venen de la mar; o expressions com la gent que 'no sap quin mar navega' o els que 'catxen' –expressió que substitueix el que ara es diu fer un 'baixon'– i que recorda com els vaixells de mercaderies anaven massa carregats o quan els entrava aigua per la borda.

Fent servir una de les paraules del llibre, podríem constatar que la salut de la nostra llengua està 'pioca', sigui perquè en general s'ha estandarditzat, uniformat i també empobrit; i perquè la transmissió oral ha sofert una gran davallada. Beltran, però, és optimista en el seu guariment i així diu que si en una o dues generacions hem recuperat a l'escola 'segells' –que en dèiem 'sellos'– o 'voreres' –abans *aceres*–, per què no podem tornar a parlar del 'rogall' –quan estem afònics– o els 'nyanyos' per comptes de 'txitxons' / **SÍLVIA ALEMANY** 📖

«Rafael Masó arqueòleg»

–AUTOR: Joaquim Nadal, Rosa M. Gil i Joan Boadas
–COL·LECCIÓ: Història de Girona, 53
–EDICIÓ: Ajuntament de Girona
> Rafael Masó és conegut, sobretot, com a arquitecte però també com a intel·lectual compromès. Per l'arqueologia, es sabia que hi tenia interès però no ha estat fins ara, arran de l'estudi de la correspondència de Josep de Calasanç Serra i Ràfols, que s'ha pogut establir la seva importància en les primeres recerques a les comarques gironines.

«La independència dels països hispanoamericans a través de l'obra de Gil Gelpí Ferro (Tossa 1818-l'Havana 1887)»

–AUTOR: Mario Zucchitello
–COL·LECCIÓ: Quadern d'Estudis Tossencs, 15
–EDICIÓ: Centre d'Estudis Tossencs
> Els segles XVIII i XIX, molts mariners de les poblacions costaneres catalanes es dedicaven al comerç transatlàntic. N'hi va haver que, tanmateix, van decidir d'establir-se en aquells territoris d'ultramar i fins i tot involucrar-se en el seu devenir. És el cas del tossenc Gil Gelpí, que a més de navegant fou periodista i escriptor.

«La construcció literària del territori. Costa Brava i Empordà»

–EDITORS: Mariàngela Vilallonga, Margarida Casacuberta i Anna Perera
–COL·LECCIÓ: Estudis i documents, 3
–EDICIÓ: Documenta Universitària-Institut de Llengua i Cultura Catalanes de la UdG
> El paisatge sempre ha estat una font de construcció literària i en el cas de les comarques gironines la Costa Brava i l'Empordà són els que han inspirat més pàgines. Les ponències del

I Congrés sobre literatura i corrents territorials ens permetran conèixer com s'ha anat construint la patrimonialització literària en el nostre territori.

«Apunts de la Costa Brava»

–AUTOR: Quim Curbet
–COL·LECCIÓ: Barretades, 2
–EDICIÓ: Curbet Edicions
> En Quim Curbet ens porta d'excursió per la Costa Brava, en un trajecte de nord a sud repartit en una cinquantena d'etapes en què ens ofereix pinzellades i reflexions sobre el territori que tenim, el que van veure els seus ulls d'infant i el que hauríem pogut tenir si la cobdícia no l'hagués fet malbé gairebé tot.

«Aurora Bertrana i Salazar»

–AUTORA: Neus Real
–COL·LECCIÓ: Girona biografies, 6
–EDICIÓ: Ajuntament de Girona
> Coincidint amb el 125è aniversari del naixement d'Aurora Bertrana Salazar es publica una biografia d'aquesta gironina amb una vida tan interessant com desconeguda per al gran públic. Formà part del primer trio femení de jazz a Europa, publicà llibres de viatges a indrets remots, s'implicà en política, patí l'exili, en tornà i repregué l'activitat literària...

«Foto Lux»

–AUTORA: Montserrat Baldomà
–COL·LECCIÓ: Girona fotògrafs, 14
–EDICIÓ: Rigau Editors i Ajuntament de Girona
> A la plaça de l'Oli de Girona, durant gairebé tot el segle passat va existir aquest estudi fundat per Joan Pere Ferrer i Joan Barber, dos fotògrafs que varen especialitzar-se en el retrat. En aquest nou volum de la col·lecció Girona fotògrafs, n'hi trobem una bona mostra, sobretot dels més artístics i dels anomenats 'tipus catalans'.